

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za in serate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

MIR

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXVI.

V Celovcu, 28. decembra 1907.

Štev. 54.

Današnja številka obsega 6 strani in ima prilogo „Kmetovalca“.

Srečno novo leto!

Srečno Novo leto želi „Mir“ vsem svojim prijateljem. Srečo želi našim blagim kmetom: Polja, ki jih zdaj krije zimski mraz, naj vam polnijo vaš hram z zlatim žitom; travniki, ki zdaj samevajo v zimskem mrazu, naj vam dajo dobre krme v izobilju. Božji blagoslov naj bo v vaših hlevih, da bi ne bilo nesreče. Srečno Novo leto želi „Mir“ blagim kmetičam: V kuhinji, v kleti, v hramu, v družini naj vlada božji blagoslov, naj vam nikdar v hiši ne primanjka snežno-belega mleka, smetane, masla, kokoši naj vam začno kokodakati in nesti že o božičnem času, ko so jajca še draga, in predice naj vam napredujejo štrene tako fine, da gre vsaka skoz vaš zakonski prstan. V vrtu naj cveto rožice, da bo za sejmenvencev in iz hišnih oken naj oznanjajo cvetoči nageljni in rožmarin, da tukaj biva srečna zadovoljnost. Mladeničem želi „Mir“, da bi v Novem letu rastle, kakor najsvetejši mladenič v Nazaretu: „Na starosti in modrosti, v milosti pred Bogom in ljudmi.“ Da bi rastle v modrosti, da bi se izobraževali iz dobrih bukev, na lepih mladeniških shodih, v krščanskih društvih. Da bi rastle tudi v pravi domači modrosti, ki je tam, kjer ljudje znajo delati in moliti. Tista modrost je prava, ki zna, kar je treba; tista modrost je pa le norost, ki človeka uči, kar treba ni; ki ga ob enem odvaja dela in molitve, brez katerih sreče ni. To ni modrost, da zna mladenič nemški žlobodrati in materino besedo zaničevati, da zna pijančevati, z zaljubljenimi pismi dekleta nadlegovati, denar in čas zapravljati. Zato ti, dragi mladenič, „Mir“ želi, da bi ostal tudi to leto še zvest sin katoliške cerkve in slovenske matere, da bi imel v časti domači stan, da bi iskal zaklad tam, kjer je zakopan, v domači zemlji. Tu išči bogastva in sreče z delom in molitvijo in ne sili v mesto, kjer so hiše na zunaj lepo bele, v srcih znotraj pa biva nezadovoljnost. Slovenskim dekletom želi „Mir“, da bi jim ne zvenel

„Venček, ki na glavi se sveti iz kitice.“

Dekleta in mamke, vam je dal Bog več srca, kakor moškim, ki jim je dal le pesti za delo in razum za boj, ki se bije na svetu za obstanek. Materam in dekletom pa je dano srce, ki spoznava svetinje, katere blažijo naše življenje; svetinje, katere človeka povzdigujejo, da mu življenje ne mine, kakor pust delavni dan. Dekleta in matere naj čuvajo, kar je vzornega življenja: bodite angeli varhi, čuvajte vero in verske vaje, bodite blage vile, čuvajoče ljubezen do materinega jezika, čuvajoče stare lepe ljudske šege in navade. Ljubite stari svoj dom, stare zarjavele podobe v domači sobi, staro lepo domačo nošo, lepe stare pesmi, lepe stare pripovedke, lepe veselice in ne mislite, da je nobel, če katera pride v mestnih oblačilih na zunaj okinčana, v srcu morebiti polna sramote.

Srečno Novo leto želi „Mir“ našim blagim slovenskim delavcem! Šli ste kruha iskat v tovarne, v rudokope. Usoda vam je bila maceha, ni vam tako mehko postljala kakor drugim, ki jim je bila milejša. A tudi v trdem delu je človek lahko srečen, če ve, če veruje, da je „naše življenje, kratek le dan“, da „prazno je delo brez sreče z nebes“. Ne vdajte se, krščanski delavci, pogrezniti v socijalnodemokratske umazane valove. Nebes na zemlji vam rdečkarija nima dati, ker jih sama nima, pač pa vam more vzeti upanje, če vam vzame vero. In proti veri dela socijalna demokracija z vsa silo in z vsem sovražtvom, ki se ga je navzela od židovskih svojih voditeljev in zapeljivcev. Ker je pa vaša moč v združitvi, združujte se v krščanskih delavskih društvih! Drugi ljudje imajo moči v svoji učenosti, ali imajo moči v svojem premoženju, vi tega nimate, imate pa svoje roke, ki jih podjetniki potrebujejo in nasproti tem, to je nasproti krivici, ki se vam morebiti včasih dela, treba je združitev.

Tudi krščanskim poslom želi „Mir“ srečno Novo leto. Upati je, da se bo za stan poslov kmalu dobilo takih socijalnih naprav, da bo hlapca in dekle veselilo, ostati na kmetih, da bo pridnemu hlapcu mogoče, priti do lastne, ne-

odvisne eksistence, prislužiti si hišo in zemljišče s poštenim delom, upati je, da se v kratkem oskrbi za starost tudi poslovski stan.

Tako želi „Mir“ vsem najboljšim. A vemo, da samo ob sebi raste le trnje, pšenico pa je treba z delom dati v polje, z delom pripraviti v v kruh. Tako je za splošni obstanek in napredek treba dela, treba sodelovanja. Treba, da se vsi zanimamo za velika važna, verska in socijalna vprašanja, treba je, da kaj žrtvujemo, kakor mora kmet seme žrtvovati, če na jesen hoče žeti. Treba je, da se branimo proti hudemu, ki ga sovražnik seje, če ljudje spijo.

Slovensko krščansko ljudstvo na Koroškem je izpostavljeno posebno mnogim nevarnostim: Brezverskih, narodnih in gospodarskih nasprotnikov je kar vse živo na vseh straneh; oblasti v mestih, trgovci, učitelji, večji posestniki, slabi časniki, nemškoliberalni in slovenskonemškutarski, nemčurske posojilnice, nemčurske požarne brambe, socijalna demokracija, Südmarka, Schulverein, vse to se združuje v našo pogubo in vendar ne obupamo! Ne dajmo orožja strani, pridobivajmo novih sobojnikov, dramimo zaspane, vrzimo pijavke strani, ki žive ob slovenskih žuljih, to so sovražniki slovenskega krščanskega ljudstva. Pazimo tudi, da se tista pasja bolezen med nami ne bo širila, ki se imenuje slovenski liberalizem. Stol na dve nogi ne stoji, treba, da jih je vsaj tri: Vera, ljubezen do materinega jezika in razumno gospodarstvo. Liberalci pa bi radi vrgli vero strani. Ne delajmo takih poskusov, če pademo, bo prepozno iskati našemu sedežu tretjo nogo, ki bi se strla.

V ti nevarnosti je treba, da naš slovenski krščanski narod prebira krščanske časnike, v prvi vrsti naš „Mir“. In da ga dobi, treba je žrtvovati naročnino. Treba pa je tudi, da se v ta list pridno dopisuje. In ne samo župnik ali kaplan naj dopisujeta, tudi vi kmečki fantje lahko svojem listu kaj pišete iz svojega kraja. Veselilo bo vas in vaše znanke, če se pohvali, kar je hvalevredno in če se graja, kar ni za nič. Če tudi prvi vaš dopis ni bogve kaj, urednik ga bo že „popegljal“ in v „Miru“ se bo kar posvetil kakor novo pozlačen svetnik v cerkvi.

Podlistek.

Razdor med nemškimi bratci.

Čudno! Pri nas, posebno na Koroškem, je mnogo Slovencev tako zaljubljenih v Nemce, da bi najrajše kar zlezli vanje ali se dali pojesti od njih. Na Nemcu ne najdejo ni najmanjše pege, on jih sme psovati in pretepati — mirno vse trpé, gorje pa Slovencev, ki bi jih tudi le po strani malo pisano pogledati hotel! Takoj skočijo po koncu in založijo svojemu rodnemu bratu tako zaušnico, da vidi sedem solncev. In res je, kar vidimo vsak dan, niso pravi Nemci tako hudi sovražniki pravice Slovencev, ampak ravno tisti nemškutarski in posilinemci, ki so izdali svoj narod, jezik in dom. Ravno ti so najpridnejši, najsvrovejši in najbrezvestnejši nemškutarski zatiralci naših pravic, naše narodne svobode. Njih tiščijo pravi Nemci naprej, češ, da naj si zanje opečejo prste v žerjavici narodnega boja. Kje bi bili mi že zdavno, da niso ravno ti sužnji nemške gospode za lepo besedo, za sladke obljube, za Judeževe groše, — ali pa tudi iz strahu pred šibo, metali naš mili materni jezik iz šole, iz pisarne, iz javnih prostorov! Žalostno je, da se rodi ravno iz našega naroda toliko mož, ki potem kopljejo grob lastnemu narodu. In to niso le možje, v katerih žilah teče par kapljic nemške krvi in jih tišči in ščiplje, ampak so tudi taki, ki so res pristni Slovani po rodu in krvi — toda zgolj iščejo le dobiček, četudi bi jih moralo biti sram, da prodajajo svoje poštenje, svoje slovensko srce, kakor prodajajo ženske neke vrste svojo — ljubezen za denar. S temi ljudmi ne moreš govoriti poštene besede, ali pa k večjemu, če vedó, da ti smejo zaupati, kako jih je sram, da so zašli na taka pota, na katerih jih spremlja srd rojakov in — zaničevanje njihov gospodarjev — Nemcev. Kako se pa tudi srdijo pravi Nemci, če jim ima kaj ukazovati tak poturica; kar na glas se upirajo in jezno in polno zaničevanja se hudujejo nad tistim „bindišarjem“.

Nemci sami bi brez pomoči naših rojakov te vrste ne bili nikdar mogli vzeti Slovincem toliko zemlje in jih potisniti tako daleč nazaj, najmanj pa južni Nemci, Bavarci in Švabi. Kaže se tudi tukaj, da je ta moč jim naraščala le po slovenski krvi, ki se je združila z nemško krvjo, kakor je tudi le slovenska kri zboljšala življensko kri pryotnih Mažarov.

Še bolj pa kakor na jugu, se je to zgodilo na severu — in sicer je tukaj iz nemške in slovenske krvi izrastel narod pruski, ki zdaj vlada vse nemštvo, tudi tiste Nemce, ki so še najbolj čiste krvi. Ali jih pa tudi boli to! In dandanes škriplje mnogo teh pristnih Nemcev kar na glas! Ves južni in zapadni del Nemške države se danes vije in vije, da bi se izvil krempljem tistih svojih nemških bratov Prusov, ki so jim pa le polbratje, celo pankrte jih imenujejo. Saj je baš največji mož nemškega rodu, Bismarck, potomec mešanih nemško-slovenskih pradedov, in baš on je vkoval vse ostale nemške, pristno nemške rodove v okove pruskega nemško-slovenskega napolnemštva. Poleg njega so pa tudi drugi veljaki rodili se v

krajih, kjer se je cepilo nemštvo na pristno slovanstvo — tudi Martin Luther, tudi veliki učnjak Leibniz, tudi Lessing, Virchov in drugi so torej slovensko-nemški pankrti.

Dandanes tožijo pristni Nemci, da je bila največja nesreča za pristno nemštvo, da so izdali zapadne nemške rodove (del Frankov, Burgunde) Francozom, ki so jih pofrancozili, da pa so v nadomestilo za to izgubo šli podjarmljevat slovanske narode na srednjem in vzhodnjem Nemškem, kamor je gnala nemško gospodo časti- in slavohlepnost, pohlepnost po velikih posestvih, kmete pa pomanjkanje zemljišč v domovini. Pač so Nemci z neusmiljeno roko tu pobili na stotisoče Slovanov, pokončali njih vladarske rodbine (razen tiste, ki še vlada Oldenburg); ostali Slovani so jim postali hlapci — oholi, ošabni plemiči so zavladali nad preponižnimi hlapci. In še dandanes vidiš po tistih vzhodnih, nekdanj slovanskih krajih le dva stanova: plemenitaše (junckerje) in pa podložnike. Tekom časa se je izcimilo v gospodi vse polno sebičnosti in gospodaželjnosti, podložniki pa so postali strahopetneži in klečeplazi. In iz teh dveh snovi obstoji to, kar imenujemo prusaštvo! Tu so našli potem Hohenzollerji testo, iz katerega je njih krepka, brezobzirna roka napravila ravno tako trdosrčne uradnike in slepo ubogajoče vojake; iz teh dežel so napravili vojjaško državo in z njo polagoma podjarmili pristne Nemce na zapadu in jugu. Dandanes gospodari po celi nemški državi Prus, ki zajema svojo moč iz svojih ošabnih junckerjev in ponemčenih slovanskih podložnikov. In pristni Nemci sicer škripljejo z zobmi, morajo pa, če čutijo nemško-na-

Treba je tudi, da se „Mir“ razširi. Vsakateri volilec krščanske stranke naj bi ga imel! Če ga nimaš in si volil krščanski, zračunaj si vkup, kako bi bilo mogoče, dobiti štiri krone, da pošlješ naročnino. Združi se s sosedom in naročite ga skupno.

Posebno je pa „Mir“ dolžan, k Novemu letu zahvaliti se svojim sodelavcem in gospodom, ki so mnogo žrtvovali, da pride list med ljudstvo. Učiti nevedne, je dobro delo, svariti ljudi, ki so v nevarnosti, zavračevati zapeljivca, pospeševati ljudsko blagostanje, vse to so dobra dela, ki jih opravlja sotrudnik dobrega lista. Novo leto vam prinaša novega dela, novih skrbi, novih nasprotnikov, tem stopimo nasproti s pravo ljubeznijo do ljudstva, z verskim prepričanjem, tukaj je neusahljivi vir moči in poguma za dobro delo, ki mora polagoma uspevati, ker je na njem božji blagoslov.

„Nemški šulferajn“ na Koroškem.

Nemškoliberalno šolsko društvo (Deutscher Schulverein) so ustanovili leta 1880. na Dunaju. Po svojih pravilih ima ta namen, da podpira in pospešuje ustanavljanje nemških šol na jezikovnih mejah. S posebno vnmemo vsiljuje nemške šole v takozvanih „nevarnih“ (sprachlich bedroht, national gefährdet) krajih. Svoj namen skuša doseči z obilnimi denarnimi sredstvi (nad 300.000 K na leto) ob enem pa s svojim mogočnim vplivom in pritiskom pri vladnih krogih in ljudskošolskih zastopih.

Zato skrbijo, da dobijo v svojo sredo vplivne nemškonacionalne politike. Družbin načelnik je državni in deželni (na Moravskem) poslanec dr. Gustav Gross. Kot vseučilišni profesor in vodja nemškoliberalne stranke ima seveda znaten vpliv. Med odborniki najdemo tudi dr. Derschatta, c. kr. ministra (!), Steinwenderja, Chiarija, Herolda, znana nadučitelja F. Resslerja, ki je ob enem načelnik veri tako sovražne nemško-avstrijske učiteljske zveze.

Nam koroškim Slovencem je nemški šulferajn največji in najnevarnejši nasprotnik v narodnem in verskem oziru. Z obilnim denarjem, agitacijo in z mogočnim vplivom nam vsiljuje samonemške in liberalne šole in učitelje.

Vseh društvenih šol vzdržuje ta šulferajn 17, z 31 razredi. Med temi je dvorazrednica v Šoštanju in štirirazrednica v Ljubljani. Vse te šole imajo pravico javnosti.

Dalje pa vzdržuje društvo še 20 privatnih šol in nad 40 otroških vrtcev.

Nadalje je poslalo društvo leta 1906 znatne podpore (?) 53 šolam in 84 otroškim vrtcem.

Svoj nemškoliberalni vpliv pa si zna društvo priboriti še s podporami in svrhu poučevanja v nemščini, industriji, v nadaljevalnih kurzih, godbi. Ono kupuje tudi stavbinske prostore, zida društvene dome, podpira šolske stavbe, ustanavlja knjižnice, razdeljuje različna učna sredstva in baranta z „judeževimi groši“ na prav različne načine kakor: „Sonstige“ Unterstützungen, Lehrerhaltzulagen („lepi“ nameni). Ehrengaben (mi

rodno, še hvaležni biti tem nemško-slovanskim polbratom Prusom, saj so baš ti ustvarili mogočno nemško državo in pripomogli Nemcem do veljave med narodi.

Zapadni in južni Nemci — ali bodo vedno prenašali ta jarem? Nekateri mislijo, da ne, češ, da čutijo, da so bolj človeški, bolj omikani, ker občuje le svobodni s svobodnim, ne pa le gospod s hlapcem, kakor pri Prusih. Prusu pa je slepa vojaška pokorščina na eni strani, in pa tisti „ošabno on po koncu nosi glavo“ na drugi strani cvet vse omike, namen vsega človeškega življenja. Grajščina tu, kosarna tam, nad njo pa srpo oko generalovo; pred vojaško in uradniško uniformo se zgrudi v prah, ubogi zemljan. Drugi Nemci so bolj veselega značaja, iz umetniških umotvorov ti sije duh pa tudi gorko srce.

„Proč torej s tem pruskim jarmom!“ tako hrepeni dandanes premnogo Nemcev na jugu in zapadu — škoda se jim le zdi nemške države, ki bi se tako lahko razbila ob tem nasprotju. Nemška država mora pa obstati, nemško-narodni čut jo hoče vzdržati za vsako ceno. Otresti pa se vendar hočejo pankrtske vlade, ki jo čutijo vsepovsod in ki jim tare s svojo mrzlo roko jasnega, veselega duha. V tej zadregi so se jeli zavdati, da je prusaštvo pač zatrlo mnogokaj, da pa ni zatrlo starih domačih vladarskih rodbin po zapadu in jugu — njih se oklenimo, oni so naši rojeni gospodje, okoli njih se zbiraj, kar ne pusti pikelhavbe in kepeniškega stotnika uniforme niti ne hohenzollerskega cesarja, ki se tako povsod sili naprej. Začeli so se demokratizirati, čim bolj je Prus aristokrat, dokler je tam le plemič-junker

bi rekli: podkupovanje), Remunerationen für Lehrer... Otrokom kupujejo tudi po več krajih opoldansko juho, božične darove itd. itd.

Toda oglejmo si sedaj šulferajnsko delovanje v svoji ožji domovini, na Koroškem.

Na vsa usta moramo povedati, da „deluje“ nemški šulferajn le v slovenskem delu dežele! Na nemškem Koroškem naj se vse šole podero, nemški šulferajn ne bo zmigal še s prstom ne.

V Celovcu obstoji poseben „gau“, kateremu so podrejene vse podružnice (Ortsgruppen, Damenkomitees itd.) na Koroškem. Podružnice obstoje skoro po vseh večjih krajih v deželi.

Vsako leto prirede v Celovcu ljudsko veselico in ples vseučilišnikov, kar jim donaja sijajne dobičke.

Po gostilnah imajo lične pušice, v katere zlete tudi brezštevilni groši slovenskih mošenj. Koliko se pa proda šulferajnskih vžigalic, koledarjev, kolekov, razglednic, svinčnikov, znakov itd.

Iz vsega tega lahko sklepamo, da svota v deželi nabranih doneskov ne bo neznatna. Zraven pride še precej denarja od dunajske centrale, in vse to, da odtujijo nedolžno deco njegovi materi, da našim otrokom ostudijo mili materini jezik, da mučijo ukaželjno in nadarjeno našo mladež s tujimi, neznanimi, okornimi besedami, da jo odtujijo domači hiši in grudi. In ves deželni šolski aparat, začeni od šibkega prvotnega kandidata v celovškem internatu, gor do nadučiteljev, nadzornikov, šolskih svetnikov, vse služi temu šulferajnu. Zatrete zadnjo slovensko besedo na Koroškem to je njih cilj.

Pridejati še hočemo kratki pregled registrovanega delovanja nemškega šulferajna v deželi iz preteklega (1906) leta.

Vsakoletne stalne podpore dobivajo: Ljudska šola v Šmartnu na Dholici, puškarska šola v Borovljah, strugarska šola v Naborjetu, otroški vrtci v Pliberku, Železni Kapli, Borovljah, Prevaljah, Velikoven.

Kupili so stavbinska prostora v Podkloštru (za telovadnico) in na Vratah.

Enkratne znatne podpore za šolske stavbe so dobili v Železni Kapli, Trnjivasi, Šmarjeti na Telenbergu, Šmiklavžu na Dravi. (Leta 1907 se je pa prezidovalo še veliko več šolskih stavb, zatorej je prišlo še več „podpor“, kar se kaže tudi iz tega, da so cele okraje poplavalili z nabiralnimi pušicami.)

Učna sredstva so dobile šole v Rudi, Naborjetu, Prevaljah, Žitarivasi, Št. Jurju, Ukvah, Untermitterndorf.

Pravi škandal pa je, kaj vse delajo z osebimi podporami („Ehrengabe“). Celih 21 učiteljev se je znašlo v slovenskem delu naše mile Koroške, katerih ni bilo sram, za judežove groše prodati svoje narodno, versko in politično prepričanje. Plačani so bili, podkupljeni, da so sejali nemir med slovenskimi kmeti, da so hujskali zoper versko in narodno šolo. Vse te „Ehrengaben“ pa so se letos podvojile in potrojile, ker je bilo to leto kritično, in sicer kritično prve vrste! Bilo je leto državnozborskih volitev.

vreden službe v državi in vojni, tako izključno, da se je poprutil tudi izvenpruski častnik in uradnik, čim so ga vtaknili v prusko uniformo, ki tako hitro poprusi tudi duha in srce. To so čutili drugi Nemci tako živo, da so jeli na južnem Nemškem baš sinovi najodličnejših družin braniti se častniške časti v rezervi. A ta boj za demokratiziranje Pruske se mora začeti od vseh strani; tako upajo premagati Prusa, uničiti tisto junckerstvo in šele docela ponemčiti pruske dežele; zmagati hoče pristno nemštvo, pa oteti tudi nemško državo. Oni nasprotniki Prusov trdijo, da se le južni Nemci odkljujejo po vseh tistih nemških krepostih, o katerih slišimo tudi mi sleherni dan; posebno radi se bahajo s svojo pohlevnostjo in ponižnostjo, pri tem pa vendar očitajo Prusom, da jih je moral šele južnih Nemcev duh obsenčiti, da so mogli nekaj malega ustvariti na polju umetnije in modroslovja; očitajo jim tudi, da niso bili nikdar ponižni. Ali pa ne tiči v teh besedah precej one bahatosti pruske? Ali se smemo nadejati, da se bodo naši nemški sosede, južni Nemci, kedaj otresli vseh zopernih navad, katere so imeli že od nekdanj, dokler jim niso Prusi vcepili še hujskih? Ali bodo ti Nemci kedaj taki, da se bode Slovan mogel pobotati ž njimi?

Zahtevajte po vseh gostilnah „Mir“!

Še večji škandal pa je, da se zanaša korupcija, judeževi groši, že med učiteljskimi. Nadarjeni slovenski kandidati v Eggerjevem zavodu in v novem internatu dobivljajo šulferajnski bakšiš, da se lažje prisilijo v narodni in verski odpad. Enako „delajo“ pri pohajalcih borovške puškarske šole.

Na celovski realki in gimnaziji obstoje skrivši šulferajnski krožki. Profesorji vedo za nje in — molče.

Poznamo tudi nekje slovenskega cerkvenega ključarja, kateri ima do šulferajnskega nabiralnika — ključ, izročen mu od načelnika bližnje podružnice v mestu.

Vsako leto razpošiljajo neštevilnih koledarjev v deželo. Razprodajajo najbolj jih učitelji med nami. V Podkrnos so jih poslali tamošnjemu učitelju kar 50. Pisec teh vrstic je enkrat šel po svojo skromno mesečnino — imam čast biti prištet k srečnim „mesečnjakom“, katerim ne pobje nobena toča — in naenkrat se odpro vrata in noter stopi neki c. kr. sluga deželne vlade, sopihajoč pod velikanskim šulferajnskim bremenom: V velikanskem žaklju je imel same šulferajnske koledarje. Vsakemu uradniku je položil enega na mizo. In to med uradnimi urami!
 O slavna dvojna mera koroška!

Koroške novice.

Pozor! Današnji številki smo priložili „Vabilo k naročitvi „Kmetovalca“. „Kmetovalec“ je strokovni list slovenskih kmetovalcev ter prične l. 1908 svoj petindvajseti letnik pod enim in istim urednikom. Že se je vse hvale vredni list nekoliko udomačil tudi med koroškim kmetiskim ljudstvom, a ne moremo si kaj, da ne bi iznova še vabili veliko množico na naročitev lista, ki hoče s svojimi navodili in nasveti pomagati našim kmetom-trpinom k lažjemu, hitrejšemu in plodnosnejšemu obdelovanju zemlje ter k umnejši in več dobička donajajoči živinoreji. Da gospodarjenje po starem načinu ne gre več naprej, je izprevidel že skoro vsakdo; a kako drugače začeti — o tem bo, kakor doslej, tako tudi zanaprej neutrudno učil „Kmetovalec“. Poleg „Mira“ naj bi si torej vsak slovenski gospodar naročil tudi „Kmetovalca“, ga pridno čital in, kar je glavno, se po njegovih naukih tudi ravnal.

Celovec. (Mi ubogi grešniki.) V celovškem občinskem zastopu govoril je v zadnji seji eden nemškonarodnih voditeljev sledeče: „Neobhodno potrebno je predmetja združiti z mestom. Poprej so ljudje kupovali v mestu, zdaj kupujejo zunaj, ker je zunaj blago bolj dober kup, kajti tam nimajo toliko davka. Če bi se električna železnica zdaj zgradila, bi imelo mesto stroške, dobiček pa bi imele le občine celovške okolice. Zato se mora odločno delati za združitev teh občin z mestom. Treba bo zgraditi mestno klavnico in skrbeti, da se uredijo tržne razmere. Saj je na deželi dosti živil, a mestna občina ni umela najti zveze med deželo in srcem: glavnim mestom. Jasen dokaz je mlekarna, ki svoje delovanje ne razširi čez celovski sodnijski okraj. Občinski odbor je dolžan skrbeti za aprovizacijo mestom. Danes se plačuje eno jabelko s 6 do 8 vinarjev, ker nikdo ne skrbi za dovažanje sadja. Občinski zastop ima nalogo, skrbeti, da se dobi za ljudi boljših stanovanj, kakor se mora sploh za ubožne več storiti. Ustanavlja se preveč zabavnih društev, na reveže se pa popolnoma zabi.“ Dobro je, da nemško-narodna gospoda izprevidi, da z narodnimi in liberalnimi frazami ljudstva ne more nasititi. Celovško mesto propada, ali se vsaj ne razvija, kakor bi de lahko, nova železnica mu ni prinesla pričakovanega novega blagostanja. Dobro je in treba, da pridejo predmetja k mestu, a upamo, da bo mestna občina napravila potem v teh predkrajih tudi neki n ravni red, ki ga zdaj ni. In da se zboljšajo tržne razmere, Celovčanom svetujemo: ne uničujte Slovencev v celovski okolici z vašo brezversko nemškutarijo, in mesto bo imelo na ti okolici dobro zaslobo, dajte dobro kmetško ljudstvo ostati, kar je bilo, slovensko in verno, potem bo to ljudstvo delalo in polnilo vaše blagajne. Ako pa delate iz tega ljudstva z vso silo breznačajno fakinažo, kaj potem? Posebno pa se priznanja veselimo, da so gospodje izprevideli, kako so zabavna društva mestu v kvar. Skrbite za svoje reveže, in ne prirejajte „Südmark-“, „Südwacht-“, „Schulverein-“ in drugih velikanskih veselice, ki nimajo drugega namena, kakor izpriditi in uničiti Slovence.

Tinje. (Nagele in njegovi trabant.) V nedeljo 15. decembra ustanovila sta v Tinjah Nagele in Šumy nov „Bauernverein“. Šumy vabi ljudi z gospodarskimi predavanji, da hodijo velikovškemu pivovarju na lim. G. Šumy je opisoval razvoj kmečkega stanu od stare dobe do sedanjih časov, kazal je na ovire tega razvoja:

V stari dobi in v srednjem veku robstvo, v novejšem času veliki kapitalizem in socialna demokracija. Teh zaprek se do zdaj ni moglo premagati, ker narodno in konfesionalno nasprotstvo menda neti neka stranka, ki mir pridiguje in sovraštvo in nemir dela. Da bo to v bodoče drugače treba je ustanovljati „Banernvereine“. Daleč je že prišel g. Šumy. Slovenska stranka mora smatrati kot javni škandal, da hodi ta gospod okrog z vsenemškim Nagelom, da se ga pa plačuje kot gospodarskega učitelja za Slovence. Obžalujemo kmetijsko društvo, ki nima energije, da bi posvarila mladega svojega uradnika. To ne pojde tako naprej. Čudno lepo se g. Šumyju podaja, govoriti o starem veku, o robstvu, o verskem nasprotstvu — ker on o tem očitno ničesar ne razume. S svojimi besedami je nameraval na duhovščino in vero, v katero se je zaletovalo že več ljudi, torej se bo tudi še ta novo pečena modrost pretrpela. Treba je pa, da se začne nastopati zoper tega človeka! Učitelj Hornbogner je stavil tinjskim Slovincem „Glantalerje“ v zgled, morebiti je opisoval tudi vzor Glantalerja, tistega poslanca, o katerem bi se morda z drugimi besedami lahko reklo, kakor Samaritanki: „Pet bab si imel in katero imaš zdaj, tista ni tvoja.“ Ali Tinjčane ni bilo sram? Gospod pivovarec Nagele govoril je obširno o svojem stališču nasproti nagodbi! Na Dunaju bi se morebiti Nagelovem stališču — smejali, a Tinjski liberalci so mu izrekli zaupanje. O stališču v kartelu pivovarn menda ni nič povedal, in Tinjčani bodo zanaprej s posebno slastjo pili, kar kuha Nagele.

Velikovec. (Železnica št. Pavel-Celovec.) Za dan 8. decembra je bil v Velikovcu sklican shod v zadevi železnice št. Pavel-Celovec. Nagele, velikovski pivovar, je razkladal, kako se je pri velitvah ta stvar uporabila zoper njega in se je od njega odvrnilo mnogo volilcev. Razlagal je, kako da projekt Velikovec-Sinčaves ne izključuje proge na Celovec. Pravil je, da ima železniški odsek državnega zbora mnogo projektov, zato je treba hitro delati, da se ne pride prepozno. Končno se je sprejela resolucija patra dr. Frankl-a iz št. Pavla, ki terja železnico iz št. Pavla čez Velikovec v Celovec s postransko progo v Mostič. Župani v Celovcu, št. Tomažu, Velikovcu, Grebinju in št. Pavlu naj bodo odbor, ki vse pripravi. Pri zboru so bili tudi strašno pomembni vsenemški deželnozborni poslanci Pinterič, Wieser in Plešivčnik, in že tem na ljubo bo ministrstvo takoj vse storilo, kar se nemško-narodovcem sanja. Želimo velikovškemu okraju to zgradbo, a Nagelova volitev ni bila prava pot do železnice, ker njegova stranka v državnem zboru ne doseže nič več; doseglo se bo le, če bo mogoče za stvar interesirati tudi druge ljudi. Čas, ko so peli: „Deutschland über alles in der Welt“, je minul, četudi Velikovčani tega še ne vedo.

Št. Rupert pri Velikovcu. (Dvanajsta božičnica „Narodne šole“.) Dvanajsta božičnica naše „Narodne šole“ je nad vse izborna uspela. Bile ste tudi letos dve predstavi. Prve predstave, ki se je vršila dne 17. t. m., se je udeležila visokorodna gospa Erna plem. Mayrhofer, soproga c. kr. deželne vlade svetnika na gradu Kohlhofu, z otroci, vodja velikovškega okrajnega glavarstva visokorodni gospod Artur vitez Laszowski, c. kr. okrajni komisar v Velikovcu, mnogo odlične gospode iz mesta in 400 udeležencev. Pri glavni predstavi dne 18. t. m. je bila pa udeležba ogromna, zakaj vsa velikanska naša telovadična dvorana je bila napolnjena, zapazili smo zastopnike vseh slojev, med njimi 26 duhovnikov z mil. g. proštom Gr. Einspielerjem na čelu, mnogo posvetnega razumništva, med drugimi tudi gosp. dr. Brejc iz Celovca, glavno večino pa je tvorilo naše blago kmetsko ljudstvo, vseh udeležencev je bilo gotovo nad 600. Celó iz zelo oddaljene Žilske doline smo videli tri zastopnice, mnogo udeležencev je prišlo iz lepe Rožne doline, iz celovške okolice, glavna večina pa je bila seveda iz naše slovenske Podjunske doline. „Bili smo,“ dejal je govornik dalje, „vaše zvestobe in darežljivosti tako sigurni, da smo že v poprej, preden da so darovi došli, naročili potrebne snovi za obdarovanje otrok. Naše upanje nas ni varalo. Prejeli smo namreč v denarju ogromno svoto 1241 kron, poleg tega smo še v blagu prejeli mnogo darov. Zvesta naša dobrotnica, visokorodna gospa ekscelenca Ivana baronica Pino na Dunaju darovala je 20 metrov lepega zimskega blaga za deklice in 12 parov zapestnic, gospa Regina plem. Heiss je podarila 15 metrov lepega blaga, gosp. Albin Novak, trgovec v Sinčivasi, je daroval posebno veliko, namreč 40 metrov močnega blaga za dečke in deklice, g. Danilo Mitterberger, krojaški mojster v Velikovcu, izkazal se je z izredno darežljivostjo, daroval je namreč 12 kosov narejenih hlač, g. Cehner, svečar v Velikovcu, je poklonil sladčice in okraske za božično

drevo, č. g. Jožef Peterman, duhovni svetnik in župnik na Otoku, podaril je šolske potrebščine za otroke, povestne knjige, rožne vence, peresa in druge, g. Anton Leiler, kramar v Velikovcu, je daroval šest rutic in dvojce spodnjih hlač, rodoljubni kmet Vrank oskrbel je pa božično drevo. Vsled te velikanske darežljivosti smo mogli naše otroke tako bogato, kakor še nikdar poprej, obdarovati. Naročili smo 78 parov novih črevljev, ki so stali 446 K 60 v in kupili snovi za obleko za 627 K 54 v. Tako je dobilo 90 otrok celo obleko, ostali od naših 214 otrok pa so dobili pol ali razne dele obleke.“ Gospod župnik nato iskreno zahvaljuje preblage dobrotnike na njihovi nepopisni darežljivosti. „Ta velikanska vaša darežljivost,“ govori dalje, „in obilna vaša udeležba pri naši vsakoletni božični slavnosti pričujeta, kako je vam naša „Narodna šola“ na srečo prirastla. Mi smo vaši in vi ste naši. Zakaj naša šola deluje prav v smislu naših družbinih zaščitnikov sv. Cirila in Metoda, naša blagovestnika sta prinesla našim predstaršem luč svete vere, naša šola je res verska šola ker jo vodijo č. šolske sestre; sv. Ciril in Metod sta božjo službo opravljala v slovenskem materinem jeziku, naša šola vzgojuje res krepke narodne značaje. V naj-novejšem času so sicer nekateri nastopili in začeli oznanjevati drugo evangelije. Ali kakor je sv. apostol Pavel rekel, da ako bi celo kak angel iz nebes prišel in drugo evangelije oznanjeval, kakor so od njega prejeli, ta naj bo izobčen, tako odločno tudi mi koroški Slovinci odklanjamo omenjena nova načela nekaterih. Naše družbine šole morajo biti versko-narodne, zakaj le tako urejene šole morejo vzgajati jeklene značaje, ki ob jezikovni meji krepko drže po konci narodno zastavo in se ne dajo omajati po breznarodni socialni demokraciji. Na versko-narodni podlogi je delovala naša šola že 11 let in priborila si v težavnih tukajšnjih razmerah onega velikega ugleda, katerega uživa pri našem slovenskem ljudstvu in tudi pri naših narodnih nasprotnikih. Na tej podlogi bo delovala naša šola, tako ob dani današnji slavnosti priliki slovesno prisemo, tudi v prihodnje. Vaše odobravanje mi je poročstvo, da sem govoril vam iz srca. V upanju na srečno bodočnost sklenem tedaj z iskreno željo: „Naša „Narodna šola“ naj raste, naj se razvija in procvita!“

(Konec poročila sledi prihodnjič.)

Pliberk. (Slovensko šolstvo.) Na Strojni se je letos otvorila nova šola. Kmetje so jo želeli — in se je veselili, a terjali so takoj iz začetka, da mora biti šola slovenska. Šola je tako izpostavljena, na taki samoti, da smo se čudili, da je sploh kak učitelj šel tja. Deželni šolski svet poslal je gor g. M. Svanjaka, ki je bil volje za nekaj časa iti v to Sibirijo. Občina in okrajni šolski svet terjata slovensko šolo, čujemo pa, da okrajni šolski svet v Velikovcu še ničesar ni ukrenil, da ni še nič razsodil, ali bo šola med Slovenci na Strojni slovenska, ali posilnemško utrakvistična, ali popolnoma nemška, ali kitajska. Kajti v sedanjih razmerah na Koroškem se nam ne zdi nemogoče, da velikovski okrajni šolski svet zaukaže Strojancem, da si moraje dati rasti kite in da morajo pošiljati otroke v šolo, kjer bodo nastavili Kitajca. Bilo bi že vse eno. Strojanci čutijo neko nevarnost in so že zelo razburjeni. Čast jim, da so se tako odločno potegnili za pravo! Da se pa velikovski okrajni šolski svet in deželni šolski svet v Celovcu ne bodeta mislila, da smo Slovenci srečni, če nam učna uprava zavozlja jezike in pamet, bi bilo treba novega splošnega gibanja na šolskem polju. Zapostavimo zopet enkrat vso moč v to stvar: Proč s potujčevanjem, ven s poukom v materinem jeziku! In to ne le na Strojni, to terjajmo po vseh slovenskih občinah.

Kapla v Rožu. (Še o veselici.) O sicer tako tihi in mirni Kapli se je razvila zadnji čas skoro po vseh znanih časopisih precej obširna debata. Celó novopečeni „Korošec“ je posegel vmes. Jaz tega pritepenca doslej še nisem videl, pa tudi zdaj bi ga ne bil, ko bi ga ne dobil v neki gostilni. Radovednost me je gnala, da sem ga vzel v roke. Kako se pa začudim, ko vidim v njem dopis iz Kaple, v katerem se naši nemčurji strašno repenčijo na „Mirovega“ dopisnika, ker je bil tako predrzen, da je spravil v javnost njihovo počenjanje na oni nesrečni veselici. Jezi jih tudi, ker jih je imenoval „nemčurje“, toda pogledjmo jih danes bolj natanko. Med prireditelji veselice najdemo: gostilničarja, ki ob času državnoborskih volitev slovenskemu kandidatu ni dal prostora za zborovanje; potem učitelja, ki je rojen Slovenec, pa slovenski govoriti noče, in več z raznimi lepimi in nelepmi navadami in razvadami obdarovanih, pomilovanja vrednih prikazni. Če pa take ne sme prištevati nemčurjem, potem pa nemčurjev sploh ni na svetu. In take ljudi zagovarja „Korošec“! Vsled tega bo menda vsak

na jasnem, čigavega očeta sin da je, saj pravijo, da „gliha vkup štriha“. Nadalje ne bom odgovarjal, škoda za papir. Vprašam le: Ali ni norčevanje iz sv. zakramentov, če se pri „poroki“ vzame namesto šole nevestino krilo, in če se med tem, ko se dela z roko znamenje sv. križa, izgovarjajo besede iz „kolomonovega žegna“, na pr. „Rokus, pokus“ itd.? Kar se pa tiče preiskovanja možganov, sem mnenja, da bi bilo najboljšo, če bi dopisnik „Korošca“ preiskal svoje lastne in pa one svojih bratcev, saj se nahaja med našimi „obnemčurji“ več eksistenc s preiskanja potrebnimi možgani. K sklepu še nekaj. Kakor sem izvedel, se dolžijo kapelski g. dekan, da oni pišejo dopise v „Mir“. Zatorej naznanim, da se nahaja dopisnik precej daleč od Kaple. Da se pa vtika v kapelske zadeve, stori to iz ljubezni do bližnjega in pa zato, ker menda v celí kapelski fari, razen g. dekana, ki se pa v take stvari ne vtikajo, in še kakih dveh, ki pa tudi le molčita, ni človeka, ki bi bil zmožen kaj spisati in se mora zato vsak ravnati po besedah: molči in trpi. Toliko v pojasnilo.

Kapla v Rožu. (O „popravnih“.) Blagor dobrovoljcem, si mora človek misliti, ko pregleduje razne „popravke“, katere pošilja „Miru“ g. „Stefanhof“. Na teh „popravnih“ se pozna, da mora biti oni, ki jih piše, nekaj „posebnega“, če že ne „žlahta“ nekdanjega „Svinjereda“, pa vsaj veren učenc, „Štajerca“. Kajti kozlov, kakoršne strelja imenovani gospod v teh „popravnih“, ne najdeš zlepa v kakem spisu, izvzemši seveda „Štajerca“. Vkljub „popravkom“ pa je in ostane vse res, kar smo pisali. Sicer pa „Miru“ taki „popravki“ niso prav nič v škodo, ampak „Mir“ je vsled njih le bolj zanimiv. Zatorej, gospodine „Stefanhof“, le hitro zopet pišite „popravek“, da se bomo zopet malo smejali.

Sveče. („Mir“ in „Korošec“.) Vkljub temu, da mi hočejo vsiliti „Korošca“, bodem naročil kar tri številke „Mira“ in pošljem denar kar po prvi številki po Novem letu. S pozdravom

Janez Kropivnik.

Bilčovs. (Kmetijska družba.) V nedeljo dne 5. januarja 1908 se bo ustanovila v Bilčovsu kmetijska podružnica. Govoril bo g. Šumy o potrebi kmečkega združenja. Upamo, da se bo g. učitelj za kmetijstvo zdržal vsakatero politike. Pozdravljamo gospodarski napredek, ali napredek v nemškutarijo je le poguba.

Rožek. (Priznanje in zahvalo) je izrekel koroški deželni šolski svet nadučitelju v št. Jakobu v Rožu, Iv. Krebitzu, in nadučitelju Iv. Kleinu v Rožeku ter učitelju Ant. Tiefenbacherju. G. Palla pri svojem nadzorovanju meri učitelja le po znanju nemščine otrok. V št. Jakobu pa so morali najti pri učitelju še prav posebnih zaslug, kajti ta učitelj dela že leta in leta proti g. župniku, proti občini, proti Slovincem, a dela za nemškonarodno stranko, in zato ga g. Palla hvali!

Malnica. (Ponesrečil.) V Turskem predoru se je ponesrečil delavec Bazil Hajdukovič iz Brinja na Hrvaškem. Delavci so menjali in H. je šel z drugimi od dela poleg proge. Naenkrat pridrdra elektromotor, ki se ga delavci izognejo; tudi Bazilij hotel je strani, a izpodtaknil se je in padel čez progo. Elektromotor ni mogel takoj obstati, ter je delavca povozil in strašno zmlél. Ponesrečeni je bil 37 let star in oče treh otrok.

Društveno gibanje.

Št. Jakob v Rožu. V nedeljo, dne 29. decembra po popoldanski božji službi priredi izobraževalno društvo zborovanje v „Narodnem domu“. Po zborovanju bo gledališka predstava: „Berite „Mir““. Vabimo k obilni udeležbi.

Državni zbor.

Lepe besede je v državnem zboru govoril ministrski predsednik dr. Beck. Med dr. je rekel: „Naša država je tako sestavljena, da se ne da primerjati z nobeno drugo. Zato pa tudi ni mogoče, da bi v nji vladala po svoje kaka večina, ali kaka stranka. Ne zabimo, da si pri nas stoje nasproti politične in gospodarske stranke, a tudi razne narodnosti, in vsako enostransko vladanje bi nosilo v sebi strupeno želo narodnega zatiranja. Vlada ima poklic, posredovati med nasprotji in pomirovati. Ona mora biti neko razsodišče, in zato ne sme biti brez svetovalcev iz raznih strank. Vlada ne sme biti vlada ene stranke, ona mora biti cesarjeva vlada in mora vladati za vse! Zato bi bila za nas največja nesreča, če bi se državni zbor razdružil v dva nasprotna tabora. Večino in opozicijo bomo vedno imeli, a ne sme biti, da bi eni vladali, drugi pa se zatirali. Storititi moramo vse, da ne pridemo do takih razmer in njihovih posledic...“

Naš zistem ni liberalen in ne klerikalen, ni agraričen in ni industrijski, niti drugo nasprotje, naš zistem je, biti objektivnim, delavnim, ponižnim! Mislimo, kako bi izpolnjevali svoje dolžnosti, in kako bi z delom zopet ozdravili javno mišljenje. Naj delajo vsi skupno, ki jim je kaj ležeče na obstanku državnega zbora in države.“

Za to, da je državni zbor sklenil pogodbo, se mu je ministrski predsednik v imenu vlade zahvalil in nadalje je razlagal, da bo treba vojakom zboljšati hrano, rezervistom dati odškodnine, častnikom povišati plačo. Treba bo sanirati deželne finance in delajoče ljudstvo zavarovati za starost in invaliditeto. Da se pa dobi za te potrebe denarja, predložila bo vlada državnemu zboru obširen finančni načrt, ki bo naše davke reformiral, zlasti olajšal prehudi davek, ki se mora zdaj plačevati od poslopij.

„Vlada bo zastavila vse moči, da napravi mir med narodi. Ljudstvo samo to hoče! Ljudje se nočejo več prepirati o jeziku, v katerem naj govorijo med seboj, da jim bo mogoče, govoriti zunaj v svetu. Na svetovnem gospodarskem trgu si mora vsakdo priboriti svoje mesto, ne preprijamo se tako dolgo med seboj, da nam drugi zasedejo vso mizo.“

Tri misli morajo biti vsem narodnostim merodajne: Mi moramo polagoma dovršiti naš narodni pensum (mi moramo polagoma narodno vprašanje tako rešiti, da bodo vsi zadovoljni). In to nalogo rešimo, kakor kmet orje svoje polje, brazdo za brazdo. Tukaj se ne da nič ukazovati, in stranke ne smejo od vlade terjati ukazov, vlada ne more nič ukazovati, če bi tudi hotela. Vlada, narodi in stranke se morajo združiti, da se doseže, kar se ne da prisiliti, česar pa ne moremo pogrešati.

Merodajni glasovi so terjali, da se oskrbi za starost samostojno delujoče ljudstvo (kmet, obrtnik, trgovec i. dr.). V to svrhu se mora pred ustvariti posebna organizacija. Če bomo naše kmetijske ljudi oskrbeli za stare dni, ostali bodo doma, ne bodo več odhajali na tuje, delo bo stanovitno in bo obilno povrnilo zavarovalne stroške. Potem je treba razumno podpirati produkcijo. Naša polja in naša narava bi nam dajala lahko več zakladov, kot jih dobivamo zdaj. Skrbeti se mora, da bo kmet pridelal toliko, kolikor konzum (mesta) potrebuje, industrija pa se mora podpirati, da se bo pridelovalo kaj za izvoz. Da se pa vse to izvede, treba je politiko konzolidirati (treba skrbeti, da dobi vlada časa, izvesti načrte, kajti ako pridejo vsakega pol leta novi ministri, vsi vkup ne morejo storiti ničesar). Ministrskemu predsedniku se je živahno pritrjevalo.

Zlasti koroški Slovenci pozdravljamo ministrove besede. Ravno mi čutimo ves čas neusmiljeno, samovoljno, da, brezvestno in brezsravno narodno zatiranje. Ne od strani dunajske vlade, marveč od malih tiranov, ki jih nastavlja dunajska vlada v naši deželi kot svoje zaupnike. Ti delajo zoper nas, kot bi ne bilo v državi nobene pravice, kot bi ne bilo nad njimi nobenega sodnika. In vse to se dela na ljubo mali, strastni, koruptni vsenemški stranki, ki v državi nima nobenega pomena, stranki, ki pošilja na Dunaj eno duševno revo za drugo, a doma so nas znali zaplesti v svoje zanjke, in vlada, to ji očitamo, se ne gane, da bi tem gadom strla strupeno njihovo ozobje.

Grafenauer

je kot duhovit in spreten govornik, osobito pa edini slovenski poslanec s Koroškega s svojimi izvajanjem vzbuja veliko pozornost. Grafenauerja so zvesto poslušali nemški koroški poslanci Kirchmayer, Dobernig, Steinwender in Pirker, ter se oglašali z medklici, osobito Kirchmayer. Ta je šepetal na ušesa svojim sosedom, da koroški Slovenci sami nočejo slovenskih šol in tudi ne razumejo slovenskih uradnikov. Razmere koroških Slovencev so pač povsem podobne onim pruskim Poljakov. Koroški Slovenci smejo biti ponosni na svojega vrlega in pogumnega zastopnika, ki je sproti pobijal brne nagovore nemških poslancev.

Poslanec Grafenauer začne svoj govor v slovenskem jeziku ter pravi, da je danes pomemben zgodovinski dan za koroške Slovence. Danes govori prvi zastopnik koroških Slovencev, izvoljen na podlagi splošne in enake volilne pravice. Izraža nado, da je volilna pravica tudi koroškim Slovincem prinesla vsaj nekaj svobode, ker njihov zastopnik in rojak bo sam branil pravice koroških Slovencev in se potegoval za njihove koristi. (Živahno pritrjevanje.) Želi pa, da bi avstrijski Slovani, ki so pred nekaj tedni tako složno manifestirali za pravice Poljakov, da bi se enkrat ravno tako složili in povzdignili složno glas za pravice koroških Slovencev. (Dobro-klici.)

Potem je nadaljeval nemški: On bi moral po vsej pravici glasovati proti provizoriju zaradi političnih razmer, v katerih žive koroški Slovenci. Vlada postopa s koroškimi Slovenci mačehovsko. Glasovati pa hoče za proračun, ker se mu zdi, da hoče vlada v južnih deželah izvesti nekaj reform. Dokler bosta vladali na Koroškem ohola nemška večina in vlada v najlepši slogi, se bo Slovincem vedno slabo godilo. Danes bom, pravi govornik, obračunal nekoliko z ekscelencami. Z vsakim imam nekaj obračunati, zlasti z notranjim, justičnim, železniškim in naučnim ministrom.

Na Koroškem vladajo samo državni pravdnik in orožnik. O § 19. sodijo na Koroškem samo naduti uradniki. Slovenci tvorijo eno tretjino prebivalstva, a nemškonacionalna vlada ne misli drugega, kakor na ponemčevanje. (Velik nemir. Nemški nacionalci ugovarjajo.) V Galiciji niso prav prijazne razmere med Rusini in Poljaki, a gotovo je boljše kakor na Koroškem. Pravice nimajo Slovenci nobenih, samo dolžnosti, pred vsem plačevati davke, dajati vojake in izpolnjevati postave. Glejte, kako se vlada na Koroškem. Ravno-pravnost se z nogami tepta. Uradništvo ne zna slovenskega jezika. (Nemci kličejo: Ker ni slovenskih uradnikov. — Slovenci: Ni res!) Uradniki, ki znajo slovenski, prosijo drugam, a nazaj se nikdar ne vrnejo. Naša vlada menda misli, da je državna potreba ponemčiti koroške Slovence. Mi smo edini z drugimi Slovenci in nihče nas ne more ločiti. (Burno ploskanje.) Med nam so sicer strankarski boji, a narodno smo edini. Koroška šteje 350.000 duš, a sleparska statistika pripoveduje, da je Slovencev le 80.000 do 85.000. To sleparstvo se godi z občevalnim jezikom. O tem odločujejo samo popisovalni komisarji, med katerimi so večinoma nemškonacionalni župani, učitelji in izprijeni študentje. Jaz zahtevam, da se „občevalni jezik“ pri ljudskem štetju odpravi in namesti z „maternim jezikom“. Po štetju slovenskega katoliškega političnega društva živi na Koroškem 118.000 Slovencev.

Pri deželni vladi na Koroškem je samo en svetnik zmožen slovenskega jezika, podrejenih uradnikov ga nihče ne za. V Beljaku samo eden zna slovenski. V Št. Vidu pa je okrajni glavar, ki dobro zna slovenski. V celovškem okrajnem glavarstvu prebiva 23.000 Slovencev nasproti 20.000 Nemcem. Nemci se s tako statistiko sami slepe. Ta statistika Slovence „žre“ in Nemce „fabricira“. Popisoval je, kako postopa nemškonacionalno uradništvo s slovenskim in katoliškim nemškim prebivalstvom. Popisoval je nadalje, kako so se razdeljevale podpore ob povodnji. Navajal je drastične slučaje v Ukvah. Nemškonacionalni župani Dreihorst, Ehrlich in Oraš so bili pa še odlikovani zato.

Ob obisku cesarja v Celovcu Slovincem niso dovolili, da bi župani iz Podjunske doline pozdravili cesarja na celovškem kolodvoru. Za Slovence ni bilo prostora. Tako se postopa s Slovenci! Deželni predsednik se je bal, da bi Slovenci ne pozdravili cesarja s svojim živio! (Čujte! Žalostno!) Justica na Koroškem je taka, da bi jo bilo treba izročiti državnemu pravdniku. Uradniki ne vedo, da so zaradi ljudstva tukaj, da morajo znati jezik ljudstva. Uradniki morda znajo druge jezike, ali drugega deželnega jezika ne znajo. Pri deželni sodnji v Celovcu samo štirje znajo slovenski. (Klici: Pa nočejo slovenski obravnavati!) Pri okrajni sodnji celovski noben uradnik pošteno ne zna slovenski. Neki gospod, ki ima uradovati s Slovenci, je mojster v pačenju slovenskega jezika. Ta se mora odsloviti! Neki drugi zna manj slovenski, pa je pravičen in morda samo zaradi tega ne avanzira. Slovenski avskultanti so nastavljeni med Nemci, a pri vseh sodiščih v Celovcu je samo en slovenski avskultant! V Dobrlivasi ne znata slovenskega ne sodnik ne adjunkt. Slovenci se bojijo sodišča kakor hudič križa, ker se ne morejo sporazumeti s sodniki. Nihče jim ne zaupa. Ko bi justični minister enkrat „inkognito“ poslušal obravnavo sodnikovo, bi ga takoj odstranili. Omenjal je tudi druga sodišča, ki slovenskim posojilnicam in zadrugam pošiljajo nemške dopise, dasi so v načelnih samih Slovinci. Ko so zahtevali slovenske, so jim zopet poslali nemške, pa jim zagrozili z globami. (Škandal.) Vlada naj uredi razmere na Koroškem, seveda ne na škodo Nemcev. Nočem, da bi se jim delala krivica, ker krivica tudi mene boli. Z železniškim ministrom se bova pomenila ob drugi priliki. Šola je za življenje. Leta 1904/05 je bilo na Koroškem 286 nemških, 3 slovenskih in 84 utrakvističnih šol. Med Slovenci so nemške šole! Uspešen pouk ni mogoč brez materinega jezika. To spoznajo zamorci v Abesiniji, a na Koroškem tega ne priznajo. Na utrakvističnih šolah, ki so namenjene za Slovence, so nemške knjige. Samo neki slovensko-nemški abecednik je v teh šolah, ki pa služi samo germanizaciji. Navajal je mnogo kričečih slučajev. Ko je končal poslanec

Grafenauer svoj govor, čestitali so mu slovenski in razni slovanski poslanci.

Velikovškega Nageleta

je spravil Grafenauerjev govor v državnem zboru popolnoma iz sebe. Drznil se je trditi, da so Grafenauerje besede „Wutausbrüche eines politischen Strebers“, ker se je Nemcem uprl naš politični steber! Zatrjeval je menda, da Nemci na Koroškem Slovencev ne smatrajo kot „manjvrednih“. Seveda, to mora Nagele najbolj vedeti, kajti njegovo pivo pijo le Slovenci, njegovo gostilno vzdržujejo le Slovenci, njegove „kase“ polnijo le Slovenci in on že ve, da slovenski denar ni manjvreden. „Slovensko ljudstvo,“ rekel je potem, „se čuti v gospodarstvu in kulturi eno z Nemci“, a le na ta način seveda, da bomo mi nemški hlapci, katerim nemška nestrpnost do zdaj še nikoli ni privoščila državnozbornskega poslanca. Ne! Mi nismo eno z Nageletovo vse-nemško stranko. Mi bomo poštene sosedni poštenim Nemcem, a ne hlapci vsenemške gosposke družbe. Nagele je tudi skušal zavriniti pritožbo g. Grafenauerja zoper jezikovno nezmožnost uradnikov in zoper „angebliche Parteilichkeit“ sodnikov. Naglašal je še, da se zdi Nemcem potrebno „vzdržati dobro sporazumljenje ljudstva na Koroškem“ in delati „z vsemi sredstvi zoper združitev Slovencev“, ki jo namerava Grafenauer.

Čudimo se, da za Nemce ni govoril kdo drugi, na pr. Dobernig! Ali stavijo vse upanje le še v Nageleta? Zoper Grafenauerja se je oglasil še profesor dr. Waldner iz Zile, ki je zagovarjal beljaškega okrajnega glavarja in ukovskega župana.

K sreči državni zbor ni v Celovcu. Tukaj v deželnem zboru liberalna gospoda dela in govori, kar hoče. Na Dunaju pa je tudi pravičnih Nemcev, in je kaj Slovanov. Zato se veselimo, da je govoril in povedal tam enkrat resnico domačin Korošec, da se sapa zapre infamnim lažem, ki so se do zdaj svetu pokladale na Dunaju. Razni nemški poslanci so povpraševali po debati: Ali so razmere na Koroškem res take? Majali so z glavami! Nemško-liberalno politično vodstvo v Celovcu je osramočeno pred vsem svetom!

V prihodnjih številkah objavimo Grafenauerjev veleznameniti govor doslovno po stenografičnem zapisniku.

Šolske stvari.

Pouk slovensčine na utrakvističnih šolah.

Akoravno je izšel odlok koroškega deželnega šolskega sveta pod št. 3171 že leta 1891, s katerim so se krajšale pravice Slovencev na Koroškem, jim dane po članku 19 državnih temeljnih postav, moramo se čuditi, da se niso že takrat vzdignili Slovenci proti tej naredbi.

Drugi stavek gori navedenega odloka pravi: „Pouk slovenskega jezika na utrakvističnih šolah je za vse otroke obligaten. Ako pa zahtevajo stariši te šole obiskujočih otrok, da se tile tega pouka oprostite, se mora taki prošnji ugoditi.“

To se strinja kakor pes in mačka. Na eni strani je pouk slovenskega jezika za vse otroke obligaten, to se pravi, vsi otroci morajo obiskovati slovenske učne ure, na drugi strani pa se mora ustreči zahtevi, da otrokom ni treba prisostvovati slovenskemu pouku.

Vprašamo, ali se s tem drugim stavkom ne ovrže popolnoma veljava prvega, ki pravi, da je pouk slovenskega jezika obligaten za vse otroke, kar bi odgovarjalo tudi drž. temelj. zakonu, članek 19, 3. stavek, ki se glasi: „V deželah, kjer prebiva več narodnosti, naj se uredijo šole tako, da dobi vsaka (brez da bi se morala po sili priučiti drugega jezika v deželi) potrebnih pripomočkov k izučbi svojega jezika.“

Torej ta gori navedena uredba dež. šolsk. sveta 2. stavek je popolnoma proti držav. temelj. zakonu!

Zakaj da se je tako uredilo in se praktično že 16 let, ni težko nganiti: V ponemčevanje Slovencev na Koroškem! Radi tega so naše ljudske šole takšne, da ne znajo otroci, ki zapustijo šolo, ne slovenski ne nemški; kako bi bilo pa tudi mogoče, če se ne priučijo otrok najprej svojega materinega jezika?

Ne dobimo na celem svetu še drugega naroda, kjer se ne nauči otrok najpogrejši materinega jezika, kar je edino prav in naravno, in na podlagi tega drugih jezikov in potrebnih predmetov. Tudi mi nimamo nič proti temu, da, celo želeto je, da se nauče otroci tudi nemški govoriti, ali na ta način, kakor se dela na naših šolah, da se nauči otrok komaj slovenske abecede, potem pa takoj začne velikokrat slovensčine ne popolnoma zmožen učitelj in hajlovec vbijati sloven-

ski deci v glavo kosove „miza = Tisch, kaša = Brein.“ Ne dobi otrok spoštovanja in ljubezni do svojega materinega jezika, ker se ga ne nauči, ne vidi njegovo lepoto, in ga učitelj celo zasmehuje, pa tudi ne zna nemškega in drugih predmetov, ker nima nobenega temelja, toraj ne more slediti pouku.

Res pomilovanja vredni so taki stariši, ki ne uvidijo ali nočejo uvideti — in gorje nam Slovincem radi tega — da mora otrok na vsak način znati najprvo svojega jezika, prej da se učí drugih. Res duševni reveži so taki stariši, ki se usedejo uredbam višjih šolskih oblasti na lim, ter res izkoriščajo jim dana dvomljiva darila, s katerimi se olajša sicer navidezno nekaj obiskovanja šole, kateri pa ne vidijo, da je to njim dano darilo samo v njih pogubo.

Slovenski stariši, stopite enkrat po koncu, zadnji čas je, zahtevajte vašo pravico, da se vaši mili otroci poučujejo v svoji materinščini. Ko bodo te zmožni, potem se na podlagi tega uče vse drugo, kar jim je za življenje potrebno in v korist.

Jako možato je povedal naš poslanec Grafenauer 19. t. m. v državnem zboru, da se s utrakvističnimi šolami, kakor obstoje na Koroškem, samo pripravljajo pot germanizaciji. Tisti nemški poslanci pa, ki so se čutili zadeti in so mu hoteli odgovorjati, med njimi tudi Nagele, so odnesli dolge nosove.

Narodne stvari.

Celjski poraz. Pri volitvi v Celjski okrajni zastop so Slovinci propadli. Veleposestniki volili so deset nemških zastopnikov! Neki slovenski list poroča, kako so delali za Nemce gg. Riha, Krell, Smartschan, Drganc, kako je Slovenca Janiča sin, Maksel Janič, agitiral za nemčurje, Zadnikov Julče je tudi kazal svojo nemško naravo, je bolj „nobel“ tako. In vendar je celjska okolica tako intenzivno slovenska. Morebiti tudi ta slučaj izpričuje, da slovenski liberalizem rodi sinove nemškutarje, ker je Nemec biti bolj nobel, najpoprej v nemške veselice, potem pa v nemškutarski tabor.

Koroški liberalci.

Na kvatrnico sredo se je vršil v Velikovecu gospodarski shod. Vzbudil je v ljudeh veliko zanimanja in pokazal pot pravega socialnega napredka.

Proti temu shodu se je vzdignil v liberalnem časniku liberalen gospod, ki se na shodu ni upal ugovarjati. Sedel je pa tam bled kot smrt, srepo je gledal med zborovalce in škripal z zobmi. Kaj pa je ta gospod mislil, to je zapisal v liberalni časnik. Tam pravi:

„Brejc in Podgorca sta zdaj ponižna hlapca Šusteršičeva. Ta dva gospoda hočeta imeti kmete za norca, in zdaj sta si izmislila to-le: Dosegla sta najprvo, da je prišla iz Ljubljane zadnja nedeljo cela klerikalna zadružna garda, — med njo znani „blesteči“ značaj Pušenjak, — „predavati“ o živinoreji, sadjereji itd. Naznanili so tudi v „Miru“, da se vrši v Velikovecu gospodarsko predavanje. To pa je le bila pretveza, pod katero so hoteli poagitirati za to, da bi koroške slovenske zadruge, ki so do zdaj večinoma v „liberalni“ celjski zadružni zvezi, pristopile v kranjsko klerikalno. Legvart je res predaval najprvo nekaj o kravah in bikih, za njim pa je Pušenjak že nasvetoval, da naj denarni zavodi koroški pristopijo v ljubljansko klerikalno združeno zvezo, in isto priporočal je tudi Šega. Kmetje so zmajevali z glavami ter se čudili, da se zdaj naenkrat agitira za kranjske klerikalce, ki jih je Brejc svoj čas navidezno psoval in klel. Ko je dr. Brejc, ki je seveda tudi prišel na „predavanje“, to videl, je hitro predlagal, da se mora pustiti kmetom — 14dnevnega pomisleka o „koristnih in krasnih“ nasvetih govornikovih, da izjavijo kat. polit. društvu v Celovec — pismeno svoje mnenje, kaj je storiti!! Gospodine Brejc, vaša politika je naravnost smešna in preveč prozorna, da bi vam kdo sedel na take nerodne limanice! Zakaj ne naravnost z barvo na dan? Seveda bodo zdaj v teh 14 dneh romala od ene roke sklanfana pisma na kat. polit. društvo v Celovec, v katerih se bo — zahtevalo (!) prestop koroških zadrug v kranjsko klerikalno zvezo. To bo zopet ljudska volja prav tako, kakor tedaj, ko so „zaupniki“ poslali Grafenauerja v — Šusteršičev klub. Na tak brezvesten način se igrajo Brejc e tutti quanti s koroškim ljudstvom! Kako dolgo še?“

Gospod, ki tako lepo piše v liberalnem časniku, seveda ni hlapec dr. Šusteršiča, on tudi nikoli ni imel kmete „za norca“, on si tudi še nikoli kaj izmislil ni —! Tudi ni dosegel, da je iz Ljubljane prišla liberalna zadružna garda pre-

davati o živinoreji, o sadjereji. Seveda on tudi nikoli ni še agitiral za kranjsko liberalno združeno zvezo. Gospod se po pravici zgraža, če se predava o „kravah in bikih“, ker se v liberalni družbi o takih rečeh ne bi smelo govoriti. In kadar je še ta gospod govoril, kmetje nikda niso zmajevali z glavami —, in se njegovim besedam niso čudili, ker on še nikoli ni kake stranke „psoval in klel“. Zato pa tudi ta gospod še nikoli ni delal politike, ki je „naravnost smešna in preveč prozorna, da bi mu kdo sedel na take nerodne limanice“. Ker ta gospod pride vselej „naravnost z barvo na dan“, in on še ni nikoli „sklanfoval pisma na kat. polit. društvo v Celovec“, pač pa mislijo ljudje, da je „vezal“ stare lonce za ljubljanske liberalce. On ni nikoli „na brezvesten način igral s koroškim ljudstvom“ — ker se sploh za to ljudstvo nikdar brigal ni... poznamo se! Gg. bralci oprostijo, da mora „Mir“ postati „oseben“ — nasprotnik napada osebe: dr. Brejca, Podgorca, Grafenauerja, zato pa smo tudi opravičeni pokazati tistega ali tiste gospode, ki se tako bojijo vsakega odgovora v naših listih.

Naši bralci pa dobro vedo, kar liberalci napada, je dobro, kar liberalci hvali, je slaba roba. Slovenski liberalizem prepuščamo radi nekaterim gospodom, ki hočejo zasloveti po ti poti, nam se pa zdi, da se bo teh ljudi polagoma izogibal vsakdo. Nemci jih bodo metali iz svoje družbe, ker so Slovinci, mi jih pa bomo odstavljali, ker so liberalne prisme, in ker človek, ki ne zna nič drugega, kakor liberalne fraze, ni za nobeno rabo.

Cerkvene vesti.

Žihpolje. (Zahvala!) Popravili smo našo cerkev s pomočjo božjo in blagih dobrotnikov za silo. Treba bi še bilo strehe na zvonikih dokončati, uro napraviti, posebno pa cerkev tudi znotraj saj malo popraviti. Naša dolžnost pa je, vsem dobrotnikom izreči iskreno zahvalo; Bog vam povrni! Spomnite se še tudi v prihodnje naše uboge cerkve.

Janez Plaš in Marka Zupanc, Fr. Muhl,
ključarja. župnik.

Darovali so: Čč. gg. J. Sirnik 50 K, J. Wieser 300, J. Šnedic 30, J. Vidovic 100, J. Rozman 10, Fr. Ivanetič 3, J. Peterman 20, J. Šaubah 10, A. Aplen 20, Fl. Izop 10, I. Nagel 10, J. Trunk 2, J. Kukačka in Fr. Cepic 3, J. Kokic 2-60, Fr. Marinig 10, S. Greiner 10, V. Serajnik 5, M. Germ 10, Fr. Petek 30, J. Knafič 10, A. Sturm 8, A. Eichholzer 10, M. Ražun 5, J. Loigge 21, F. Lavrinc 4-26, J. Lubej 5, Podgorca 10, Primožič 20, Bergman 20, g. J. msgr. Progar 5, J. Ilgove 5, gospa L. Plaš 20, M. Plišovnik 14, Posojilnica v Št. Janžu 50, v Glinjah 30, v Št. Jakobu 50, Darila od župljanov, ki nočejo imenovani biti 410 K. Nabralo se je darov po dekanijah: Pliberk K 380-03, Dobrlavas 187-37, Sp. Dravograd 29-79, Borovlje 497, Celovec okol. 221-48, Velikovec 145-59, Tinje 120-76, Rožek 126-20; skupaj 3041 K 8 v.

Gospodarske stvari.

Posojilnice, pozor!

„Narodni Gospodar“ piše o sedanji draginji denarja:

„Kakor znano, se je denar v zadnjem času vsled gospodarskega poloma v Ameriki nenavadno podražil, ker ne marajo evropske banke svoje zaloge zlata naložiti v Ameriki. Podraženje denarja je postalo splošno, tako, da primanjkuje že ponekod denarja. Obresti, ki jih ponujajo tudi že pri nas nekateri zavodi za nalaganje odvečnih svot, so zelo visoke. Ponujajo se obrestne mere po 5, 5¹/₄, 5¹/₂, da, ponekod tudi 6%.

Opozorjamo naše zadruge, naj se ne ozirajo na take ponudbe, ker izhajajo mnogokrat od zavodov, ki ne stojijo na posebno trdnih nogah. Toda ni dovolj to. Zadrugam priporočamo, da v teh razmerah:

1. Omejujejo naj, kolikor mogoče, dovoljevanje novih posojil toliko časa, dokler bo trajala ta nenavadna draginja denarja. Dovolijo naj se po mogočnosti le posojila na kratke povračilne roke. Posojila na vknjižbo naj se sploh ne dajejo, ali vsaj do skrajnosti omeje. Sploh naj se dovoljujejo posojila le za važne in silne potrebe in namene.

2. Izterjajo naj se vse zaostale obresti in računajo pri plačilu pogojene zamudne obresti, da ne bodo zadruge oškodovane.

3. Izterjajo naj se posojila, pri katerih so že prekoračeni plačilni roki. Če se posojila morajo ponoviti, naj se zahteva vsaj nekoliko na račun.

To priporočamo posebno onim zadrugam, ki same morajo uporabiti kredit, da zadoščajo svojim denarnim potrebam.“

Bati se nam je, da se bo denarna zadrega še poostrila. Mi na Koroškem ne pogrešamo denarja. Ne samo na nemškem delu dežele, tudi na slovenskem imajo posojilnice dosti vlog, ki so se dozdej po raznih zavodih tako vlagale, da se ni bilo bati škode. V sedanjih razmerah opozorjamo vlagatelje: Ne vzdigujte svojega denarja pri posojilnicah, kjer je najbolj varen, in ne nosite ga tja, kjer se vam največ obeta. Posojilnice so vam najbolj varne hraniteljice denarja, posebno tam, kjer imajo posojila vsa izdana kmetom-posestnikom. Denar, izposojen trgovcu ali obrtniku, gre kaj lahko v izgubo. Ljudje sedaj vse preveč na kredit delajo. Podjetnik, ki si na pr. izračuna: 6% plačam obresti, podjetje mi nese 7%, lahko pričnem. Ali kaj potem, če se denar podraži na 7%, ali na 8%, kakor ga morajo zdaj izposojevalci v nekaterih bankah plačevati? Podjetnik ne shaja več, nekaj časa se bo pogina branil, nazadnje bo pa obnemogel in prišel v konkurz. V konkurz pa bo prišla tudi banka, ki je takim ljudem dajala denarja. Sedanja denarna kriza je samo s tem nastala, da ljudje delajo preveč s kreditom; brez da bi sami imeli kaj premoženja, delajo le z izposojili.

Pomanjkanje denarjev je tudi vsled tega nastalo, da so se zdaj povsod naredile velike banke, ki so pošiljale denar iz dežele ven. Dobile so pa denar, ker so ponujale večje obresti kakor velike hranilnice in domače posojilnice. Sicer se je tudi prej denar odpošiljal, ali pošiljalo se je le, kar je bilo odveč, zdaj se je pa odtegnilo domačim zavodom potrebnih vlog. Deželna hipotečna banka na pr. le še težko dobi denarja za svoje papirje, in ljudje, ki iščejo hipotek, izgubljajo veliko denarja. Kdor si izposodi 10.000 K, jih izgubi kar 400! Največji koroški hranilni zavod, ki je do zdaj plaval v premoženju, zadnji teden ni imel več denarja, da bi dovolil neko posojilo. Posledica bo, da bodo posojilnice morale zvišati obresti. Za ljudstvo, ki denar potrebuje, je menda ta prikazen zelo žalostna, vlagateljem pa menda tudi ne bo pomagano; iskali so morebiti velikih obresti, utegne se pa zgoditi, da pri tem izgubé v tujini svoj kapital.

Tržne cene.

Na Dunaju:	
Pšenica (ogrska)	K 13-25—13-75
pšenica (domača)	„ 12-45—12-75
rž	„ 12-25—12-50
ječmen	„ 8-00—8-25
turščica	„ 7-65—8-25
oves	„ 8-40—9-—
V Pragi:	
Pšenica	„ 12-00—12-55
rž	„ 11-75—12-25
oves	„ 8-00—8-15
turščica	„ 7-60

V Budapešti:	
Pšenica	„ 12-70—12-80
rž	„ 11-90—12-20
ječmen	„ 8-—
oves	„ 8-50—8-70
turščica	„ 7-—

Cena živine v Gradcu dne 19. dec.	
Pitovni voli	K 37—40
polpitani voli	„ 32—36
pitane krave	„ 25—31
biki	„ 24—33
molzne krave	„ 27—31

Razne stvari.

Gostilne zapirajo. V Berlinu je za mesec januar odpovedalo 2000 restavraterejev stanovanje zavoljo slabih dohodkov. In pravi se, da jih bo šlo še veliko več. Hvala Bogu! Sila menda uči ljudi štediti tam, kjer je najlažje mogoče: Pri pivu in žganju.

Jež in gadje. Coolog (naravoslovec) Lenc je opazoval, kako se je en jež boril s celim kupom gadov. Gadi so ježa pikali, a ta se zanje ni brigal in je končno vse pojedel. Ježa se strup ne prime. On žre brez škode tudi španske muhe, ki imajo v sebi strašni strup, kantharidin imenovan. Poskušalo se je, zadati ježu najhujšega strupa cijankalija, a tudi ta mu ne de nič.

Kako na Pruskem fabricirajo „domoljube“. Pred nekaterimi leti so „zbojšali“ na Pruskem učiteljišča, t. j. ukazali so med drugimi rečmi tudi, da mora dijak v zgodovini najprej učiti se o sedanjem kralju in cesarju, potem šele o njegovem očetu, dedu in tako — ne naprej, ampak nazaj v stare čase. Posebno pa naj profesorji pripovedujejo dijakom, kako lepo so vladali kralji iz roda Hohenzollern. No, to se tudi tako dela, ali kako, to se vidi iz knjig, iz katerih se fantje uče zgodovino. Pri nas tako radi profesorji, seveda nemški nacionalci, če le morejo, malo uščipnejo

tega in onega cesarja, češ, da je storil to in ono napačno — na Pruskem pa mora biti vsak vladar vsaj na polboga. Nič ne čitaš, da je bil ta kralj zapravljivec, drug pa slaboumen itd. Če bi mogli, bi dali vsakemu vladarju pritliklaj „Veliki“; no pa ga smeta dozdati nositi samo dva, Friderik II. in Viljem I. Temu je prisodil ta naslov njegov vnuk, sedanji cesar Viljem II. — Zgodovinarji in tudi narod sam sicer menijo, da se Viljemu I. oni pritliklaj slabo podaja, ker je bil sicer prav vrl človek, vesten in previden vladar in res pobožen mož, — toda sedanjo nemško državo ni ustvaril on, ampak Bismarck; Viljem I. pa se je dal samo tiščati tja, kamor ga je gnil Bismarck. Če bi Viljem I. vedel za ta naslov, bi bil razžaljen. Toda njegov vnuk je ukazal, da mora ded biti „Veliki“ — in zapisali so to v šolske knjige in gorje učitelju, če ga zasači nadzornik, da ne govori o Viljemu „Velikem“ — takoj bi ga očrnilo, češ, socijalni demokrat ali kaj takega je. En slučaj: Pred kratkim je prišel nadzornik v šolo, učitelj pa je ravno govoril o Viljemu I. in ga imenoval „Zmagoslavnega“. Po uri ga prime nadzornik ter vpraša: „Povejte mi vendar, gospod A., zakaj pa imenujete Viljema vedno le „Prvega“ ali „Zmagoslavnega“? Saj vendar veste, kaj je ukazal cesar, in cesarjeva želja vam mora biti zapoved! Od zdaj naprej morate reči Viljem Veliki, tako se uradno imenuje in tudi v knjigah je tako tiskano.“ Učitelj pohlevno odvrne, da je to proti njegovemu prepričanju; Viljema I. duh ni bil tak in tudi njegove prave zasluge ne; saj se jasno vidi v Bismarckovih spominih, da je moral Viljema I. le naprej tiščati in priganjati; le eno zaslugo da ima Viljem I., „da je pustil velikim možem zraven sebe katero veljati“. Tako nekako se je branil učitelj, pa ni prepričal nadzornika, temveč mu je ta po korporalsko ukazal: „Jaz vam pa to ukažem uradno.“ — Tako ukazujejo „domoljubje“, dijaki se morajo učiti zgodovino, ki je izlagana, resnice ni v tem ponku, in nekega dne jim odpre kak socijalist oči in mu pokaže njegove polbogove v luči človeških hib in slabosti, in potem vzame vrag vse tisto domoljubje, ki se je vcepilo otroku z lažjo. Tako piše pristen Nemeč o tej vrsti „domoljubja“.

Slovinci, spominjajte se Velikovške šole!

Naznanilo.

Hranilnica in posojilnica v Velikovu naznanja, da bo po novem letu začeni s 1. januarjem 1908 obrestovala vloge po $4\frac{1}{4}\%$, od posojil bo jemala na vknjižbo po 5% , na menjice pa po $5\frac{1}{2}\%$, pri posojilih na amortizacijo ostane pri starem, namreč 5% obresti in $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo.

Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu,

katera je z najnovejšimi stroji in pismenkami oskrbljena, prevzema razna naročila tiskarske obrti, kakor: Uradne in pismene zavitke, spovedne listke, vizitnice, pisma za trgovce, račune, cenike in sploh vse v tiskarsko stroko spadajoče stvari ter bode izvrševala vse točno, vestno in po najnižjih cenah.

Častiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporoča za obila naročila

z odličnim spoštovanjem vdano vodstvo tiskarne družbe sv. Mohorja.

Kupujte národní kolek!

Lovske puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska tovarna orožja

Peter Wernig,

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah, Koroško.
Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

Na prodaj je lepo posestvo,

$\frac{1}{2}$ ure od Velikovca oddaljeno, ki meri 70 oralov ter je setve 45 birnov. Stoji na lepem razgledišču, z lepim sadnim vrtom in travnikom ter lepim gozdom. Poslopje je skoro novo. Več pove posestnik

Tomaž Oušan p. d. Kerhk
nad Dravo, pošta Velikovec.

Pozor! Pozor!

Podpisani priporoča doma žgane pristne pi-jače, kakor:

Brinjevec liter po K 2.40
Slivovec, šest let star. 2.20
Vinsko žganje (Weingeleger) " " " 1.60
Kislec (Säuerling), sadno žganje " " " 1.40
in pošilja do 5 kilogramov po pošti, večje partije po dogovoru.

Egid Jeglič,

Selo, pošta Žirovnica na Gorenjskem.

Postavno zavarovano. Vsako ponarejanje kaznivo!

Edino pristen je Thierry-jev balsam

z zeleno znamko „redovnica“. Cena: 12 majbnih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika specialna steklenica s patent. zamaškom K 5.—

Thierryjevo centifolijsko mazilo proti vsem se tako starim ranam, vnetjem, ranitvam, abscesom in oteklinami vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3.00 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej. Obe domači sredstvi sta povsod znani in slovita kot najboljši.

Naročila se naslavljajo na:

Lekarnar **A. Thierry** v Pregradi pri Rogaski Slatini.

Brošura s tisoči originalnih pisem gratis in franko. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Na prodaj.

Kmetska hiša s kmetijskim poslopjem, 30 oralov gozda, polja 15 oralov in travnikov 10 oralov, lega blizu farne cerkve. Naslov se izve pri uredništvu „Mira“.

Prva največja tvrdka te stroke

priporoča svoje modno in manufakturno blago po cenah brez konkurence na drobno in na debelo. Zaradi velike zaloge ostanejo stare cene, akoravno je blago veliko dražje postalo in so se po vseh krajih cene zelo podražile.

Vsi uslužbenci znajo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine.
Celovec, Novi trg, vogel Kramarjeve ulice, pri „detelji“ (Kleblattl).

Izšel je težko pričakovani

Koledar

za

kmetovalca 1908.

uredil deželni m. nadzornik **J. Legvart.**

III. zelo popolnejši letnik z vsebino:

Kratek opis umne živinoreje; zlata pravila živinoreji, krmljenje goveje živine in prašičev.

Reja domače perutnine, mlekarstvo, preiskovanje in boleznih mleka. Obdelovanje travnikov, naprava in osuševanje travnikov, umetna in naravna gnojila. Sadjereja. Živinozdravništvo.

Vinoreja. Tabele za merjenje lesa. Kmetijski zakoni. Hmeljarstvo. Merjenje lesa. Preračun v kile, orale in hektarje. Koledar, sejmi in še mnogo drugega.

Večan je letos v posebno močno platno.

Cena s pošto K 1.80, in se naroča pri

Ivan Bonaču v Ljubljani.

Vsled prihranitve dragega povzetja se naj znesek naprej dopošlje.

Matija Russling

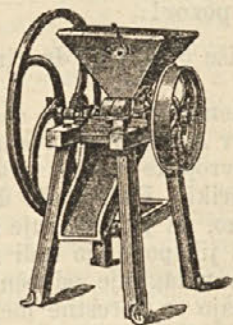
Šent-Vid ob Glini, Koroško

dobavlja

vse glashbene instrumente

najsolidnejše izdelane, ob polnem poroštvo za najčistejše uglašenje, po najnižjih cenah:

Gosli, kitare, mandoline citre itd. Strune le najboljše vrste. Akordne harmonike na meh. Velika zaloga glasbil za harmonike za svojeručno vstavo. Cenik na zahtevo brezplačno.

Patentovane mline za debelo moko

s ploščami za mletev;

mline za debelo moko z jeklenimi valjarji za različno zrnato sadovje in druge pridelke; stroje za pripravlanje krme, rezanice, rezalnice za repo, parnice za krmo, sesalke za gnojnico itd.

izdeluje in prodaja

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarna za kmetijske stroje, livarne in fužine na par,
Dunaj, II., Taborstrasse 71.

Ilustrovan cenik zastoj.

Zastopniki in prekupci se sprejmejo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

$4\frac{1}{2}\%$

od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicje.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spljetu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8.— za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.